

DISPUTATIO METAPHYSICA

De

SUBSTANTIA.

Q U A M,

IN REGIA ACADEMIA ABOENSI,

Consentiente Ampliſſima Facultate Philoſophicâ,

SUB PRÆSIDIO

Viri Præclarissimi

DN. M. AXELII Kempes / Philosoph.
Practicæ & Historiarum Professoris Publici, nec non
Facultatis Philosophicæ p. t. Decani spectabilis, Præ-
ceptoris & Promotoris sui omni observantiâ
ætatem devenerandi,

*Pro Gradu Magisterij Philosophici legitimè consequendo,
publicæ candidè Philosophantium censura submittit*

JACOB. LAUR. TAMMELINUS
Finl. S.R.M. Alumnus,

*Ad diem 2. April. Anni 1664. In Auditorio Ma-
ximo, horis solitis, —*

A B O Æ,

Excusam à PETRO HANSONIO Acad Typ.

DISPUTATIO METAPHYSICA

SUBSTANTIA

IN REGIA ACADEMIA ABOHENSIS
Consensu et Approbatione Facultatis Philosophicæ
Sub Presidio

Viri Doctissimi

DN. M. AXELII RUMPELII Philosoph.
Præf. & Historiarum Professoris Publici, nec non
Facultatis Philosophicæ p. r. Decani, præfatis Præ-
fatis & Promotoris sui omni obsequiis
summa devotio

Pro Grædæ Magistri Philosophicæ Legationis confectio
publicæ causæ Philosophicæ causæ submittit
JACOB. LAUR. TAMMELINUS
Filius S. R. M. Alumnus

Ad diem 2. April. anni 1804. In Auditorio Abo-
hensi, fore solent

A B O E

Excellens Aboensis Hærensio Acad. Typ.

I. N. I. C. S. N.

Introitus.

A intellectus nostri cum sit indoles, ut ab omni abhorrens confusione, universum scibile, quod insatiabili exhaurire desiderat appetitu, ordinatè scire expetat; Proinde ne in Materiae hujus non solum subtilissima, verum etiam summè necessaria contemplatione, hac illucq; in varias confusionis partes trabatur, in frontispicio statim certò de ordine sollicitos nos esse oportet. Gratià itaq; Methodi, tres hujus tractatus constituo sectiones, primum substantiæ Definitionem expositurus, postea speciales subsistendi modos seu gradus speculaturus, tertio tandem ejusdem Divisione colophonem eidem impositurus. Sit itaque.

SECTIO PRIMA

Definitionem Substantiæ exhibens.

UT autem eo melior ad Definitionem Realem pateat aditus, primum Nominalis erit prælibanda, in qua expendenda occurrit:

1. *Etymologia.* Derivatur nomen substantiæ, *vel à* *substando*, ut ex sono verborum apparet, ubi vocabulum *substare* non tantum in sensu *positivo* accipiendum est, prout connotat respectum ad accidentia, quibus, ceu eorum sustentaculum & fundamentum, *substat*; verum etiam in *Negativo*, ut *substare* dicatur illud, cui non aliud *substat*, hoc est, quod non eget alio, in quo *fulciatur* & *sustentetur*, quomodo *zò* *substare* de Ente quoq; infinito dici potest, & satis commodam, inter substantiam & accidens, differentiam constituit, cum hoc requirat, ut illi aliud *substet*, illa vero non. Vide hac de re differentem Clariss. Scheibl. introd. Log. c. 5. com. n. 2. *Vel à* *subsistendo*, quia per sese *subsistit*, quæ derivatio ut magis est Metaphysica, ita etiam ad formalem substantiæ rationem exprimendam magis convenit.

2. *Homonymia.* Significat hæc vox *α.* *Subiectum*, quomodo omne, quod adjunctum habet, etiam ipsum accidens, substantiæ nomen sibi vendicat. *β.* *Generaliter. Ens seu Essentiam*, quo sensu Aug. dixit non esse, quod non est substantia, & Arist. Definitionem substantiæ, hoc est *essentia*, cognitionem appellavit, qua ratione substantia rei cum essentia permutatur, adeò ut in tota natura, nihil reperire liceat, quod non sit substantia, orta autem est hæc acceptio à Græca voce *δρια*, quæ & substantiam & accidens significat. *γ.* *Specialiter, sive substantiam primam sive subst. eminentissimam, sive finitam &c.* quas ut & alias vocis hujus significationes enumeratas atq; evoluntas pete ex Inst. Log. Tract. Proëm. p. 58. Præclariss. Thuronij præceptoris mei honoratiss. & D. Calovij Metaph. Div. part. spec. c. 2. theor. 2. *δ.* *Adequatè, pro Ente per se subsistente.* Hoc autem modo sumpta, vicissim accipitur: *Vel Logicè & Pradicamentalitè*, prout

prout restringitur ad Ens finitum & completum; Vel
Metaphysicè & Transcendentalitèr, prout abstrahitur à fini-
to & infinito, completo & incompleto. Et hæc acce-
ptio hujus loci est propria.

Expositâ sic *ὁνομαστολογία*, ad *πραγμαστολογία* de-
veniendum. Naturam autem substantiæ Philosophi
hæc explicare solent descriptione:

Substantia est ens per se subsistens.

Quæ ut clarior evadat, observa 1. *Ens*, quod hic vi-
ce Generis fungitur, accuratè loquendo, substantiæ Ge-
nus non esse, siquidem α. Hæc ejus *Species* non est, cum
sit ipsum summum Genus, uti omnium Accuratio-
rum Philosophorum consensu constat, quomodo ergo *species*
fieri potest? β. Si *Ens* haberet *species*, tum necessariò
darentur in illis *differentia specifica*, *species* enim semper
infert *differentiam specificam*, quâ contrahitur Genus ad
certam *speciem*: At nulla est *differentia*, quâ *Ens*, conce-
ptus communissimus, possit contrahi ad *speciem* aliquam.
Quia primò, *Ens* in omnibus, quæ de substantia & ac-
cidente prædicantur, *necessariò & quidditivè* includi-
tur, quod officio repugnat *differentiæ*, ut de illa præ-
dicetur genus suæ speciei *in quid & Essentialitèr*. Si au-
tem *Ens* de *differentia substantiæ* non prædicaretur
quidditivè, tum omninò esset non *Ens*, hoc autem
speciei ultimam & positivam perfectionem quomodo
dare possit? Deindè, si hic daretur *differentia*, conce-
denda quoq; esset compositio, quod enim habet dif-
ferentiam naturæ communi superadditam, illud certe
compositum est, At nihil est absurdius, quam dicere
substantiam, ex Genere & *differentia* esse compositam,
sic quoq; Deus, qui substantia est, esset compositus. E

gregiè hanc rem illustratam alijs Entis divisionibus, nec non Exemplis vid. apud Clariss. Scheibl. l. r. Metaph. n. 41. & 42. Ergò invictè hinc sequitur, *Ens Philosophicè loquendo, non esse Genus substantiæ.* Sustinet autem vicem *Generis*, quia latius est substantiâ, & accidentibus quoq; convenit, uti acutiss. loquitur Frommiius. Utrumq; enim *per se* & *intrinsecè essentiam habet in natura realem, positivam & actualem.*

2. Formalem rationem vel quasi differentiam substantiæ exprimi verbis: *per se subsistere*, quæ conceptum Entis expressiorem dicunt, sine omni tamen compositione, eumq; talem, qui propriam *per se* substantentiam habet, quo ab accidente distinguitur, quod non *per se* subsistit, sed in alio, ceu subjecto, inhæret & inexistit.

Verbi autem hæc ut eò melius percipias, nota l. r. *per se subsistere*, non accipiendum esse *specialiter* pro substantia hypostatica, seu perfectissimo & planè ultimo subsistendi modo, prout aliquid subsistit incommunicabiliter, qui suppositis & personis solummodo convenit, ita enim adæquatè non opponeretur inhærentiæ, cum multæ dantur substantiæ, utpote ignis in ferro ignito, terra in misto &c. Quæ etsi ultimato non subsistunt, non tamen inhærent; sed *Generaliter*, pro tali modo existendi, juxta quem aliquid *per se* existit & non in alio tanquam subjecto ita inest, ut sine illo esse non possit, & hac ratione adæquatè opponitur accidenti, sic enim omnia, quæ *per se* subsistunt, etiam partes, substantiæ nomine veniunt.

2. Substantiam dici *subsistere per se*, non ratione originis, ita enim solus Deus est *per se*: nec ratione compositionis,

nis,

nus, sic Ens simplex tantum est per se: nec ratione collectionis, quomodo per se opponitur aggregato: nec ratione causalitatis, quâ ratione opponitur causæ & Effecto per accidens: nec ratione inhesionis, quo pacto opponitur adjuncto contingenti: nec ratione prædicationis, quia tunc significat axioma necessarium, cujus prædicatum est essentielle subjecto; sed ratione subsistentia, prout esse per se, opponitur & esse in alio, tanquam subjecto. Conf. Inst. Log. Tract. Proëm. p. 61. præcl. Thuronij & Frommij Metaph. part. 2. c. 2. theor. 3 § 3.

Optimè itaq; per se subsistere hic exponitur negativè, ut idem sit ac non subsistere in alio. Ubi vox *esse in alio*, non generalitèr, pro qualicunq; inessendi modo accipienda est, sic ipsæ etiam substantiæ aliquo modo inesse possunt, ut partes in toto, divinitatis plenitudo in corpore assumpto, aqua in spongia &c. Sed specialiter & in ea angustia, quâ adæquatè opponitur & per se subsistere. Quomodo illud, juxta communem Philosophorum usum, in subjecto esse dicitur, quod inest alicui tanquam peculiare Ens, ita tamen ut non sit pars ejus, & omninò esse non possit nisi in illa re, atq; cum eo cui inest, non constituit unum per se, quo pacto omnia & sola accidentia inhaerent & sunt in subjecto.

SECTIO SECUNDA

Speciales subsistendi modos exponens.

Ante omnia autem hic scias, non esse sermonem de substantia *universali*, cum hæc extra mentem non datur, ut demonstrat D. Calov. part. gen. sect. 1. tract. post. c. 4. § 1. Sed de substantia *singulari*, cui soli distincti

fincti subsistendi modi, per quos sub alia atq; alia limitatione sese exserit, conveniunt.

Quæ si purè, abstrahendo à modis, consideratur, est substantia unitate numerica determinata.

Ubi unitas intelligenda est non Quantitativa & Arithmetica, sed Transcendentalis & Metaphysica. Determinatio quoq; hic ita est accipienda, ut non finitudo aut compositio aliqua subinferatur, non enim hic definitur subst. sing. per superadditam differentiam specificam determinantem, sed per restrictionem numericam, quæ contradistinguitur ab universalibus, quæ divisibilia & communicabilia sunt ad plura essentialiter inferiora, sic Genus communicat sese speciei, species distinctis individuis. Illa verò commune esse nequit pluribus essentialiter inferioribus, & in illis divisim multiplicari.

Cautè autem hic observandum, Dum sing. subst. incommunicabilis dicitur, non removeri omnes communicationis, modos, sed solummodo communicationem ex æt. & Essentiali & Essentiæ multiplicationem in inferioribus. Vid. D. Calovij ἀπολογ. de unit. § 1. & πορίσματα 4. Et part. spec. c. 3. πορίσματα 3. & seq. Subst. itaque sing. quæ talis, non importat incommunicabilem subsistendi rationem.

Substantia singularis ratione status sui spectata, est vel completa in subsistendo vel incompleta.

Incompleta autem esse potest substantia, ut rectè docet Dn. D. Jas. Mart. in part. Met. l. 2. Sect. 5. thes. 61. Vel ex se & intrinsecè, quomodo res & ratione essendi & ratione subsistendi incompleta est, sic incompletæ sunt partes utpote anima, pes, manus &c. quæ naturâ suâ communicabiles sunt toti, & mutuò consistunt ad constitutionem compositi.

Vel

Nel aliunde & ab extrinseca, quâ res propriâ sibi per naturam debitâ, destituitur substantiâ, & alterius substantiâ gaudet, idq; per arctam cum ipsâ unionem. Aliàs Calovio ενυπόστατον & ενύπαρκτον appellatur.

Tria autem ad ejus constitutionem requiruntur. 1. Ut substantiâ, quæ ipsi natura debetur, destituatur, nec hoc formali substantiæ rationi repugnat, potest enim quidditative naturâ suâ esse perfectâ licet propria substantiâ non gaudeat, substantia enim singularis non dicit incommunicabilem subsistendi rationem, ut modo dictum. Sic E. g. ignis in ferro ignito, licet non gaudeat propriâ substantiâ, verè tamen est substantia singularis. 2. Ut alterius gaudeat substantiâ, omnis enim substantia, in essendo completa, quæ actu secundo subsistit, vel propriâ gaudebit substantiâ aut alienâ, nam alioquin erit ενυπόστατον, ubi nihil obstat, quin substantia unius naturæ benè possit communicari alteri, quando ea propriâ destituitur. Incommunicabilis enim dum dicitur substantia, respectus saltem fit ad supposita & personas, quod scilicet unius suppositi vel persona substantia, non possit communicari alteri supposito vel personæ, cum unumquodq; horum habeat actum subsistendi ultimum. 3. Ut arcta interveniat unio, vi cujus ενυπόστατον alterius participet substantiam, & id quod ενυπόστατον est, perficietur, & in alterius hypostasin evehetur.

Subst. Sing. in subsistendo completa est, quæ habet ultimum sibi naturâ suâ debitum substantia completa actum. Dicitur alias ενυπόστατον, ενύπαρκτον & ιδιούσατον.

Requiritur autem ad formalitatem ejus 1. Ut non solum completa sit ratione essentia, sed ut etiam completa sit ra-

tione *subsistentia*, & habeat *ultimatum* *subsistentiæ* actum
ulteriorem terminationem excludentem. 2. Ut ex *pro-*
pria natura habeat actum illum *ultimatum*, non aliun-
de resultantem, unde in quovis *ὑποκείμενον* talis est
subsistendi modus, qualis est ejus *essentia*.

Hujusmodi autem *ὑποκείμενα* sunt *suppositum* &
Persona.

Ut hanc *distinctionem* eo facilius intelligas, notandum
est. 1. Quod *suppositum* & *persona* non sunt *species* ali-
quæ distinctæ subst. singularis, nulla enim *realis* inter
hæc datur *differentia*, sed differunt solum ut *latius* &
strictius; *Suppositum* etenim *generalius* est *persona*, omnis nam-
quæ *persona* est *suppositum*, & omne *suppositum* est *substan-*
tia singularis, sed non omne *individuum* est *suppositum*,
cum *substantia incompleta* etiam sunt subst. sing. quæ ta-
men non sunt *supposita*, nec omne *suppositum* est *perso-*
na, cum illud indifferenter se habeat ad *substantias*
intelligentes & *non intelligentes*, *Persona* verò restrioga-
tur ad *substantias intelligentes*. 2. Quod *Vox suppositi*
& *Personæ* dupliciter considerari potest. α. *Materiali-*
tèr & *concretivè*, prout connotat ipsam *substantiam* seu
naturam, tanquam suum *subjectum*, cujus *incommunicabi-*
lis subsistentia est. β. *Formaliter* & *Abstractivè*, pro i-
pso *incommunicabili* *subsistendi modo*, quomodo *suppo-*
situm & *suppositalitas*, *Persona* & *Personalitas* sibi invicem
æquipollent. Cum autem *modorum* horum *substantia-*
lium natura accuratius in *abstracto* explicari possit, pro
inde in *abstracto* quoq; hic erunt definiendi.

Suppositum itaq; , Definiente D. Calovio, est *substan-*
tia, singularis, completa, per se & incommunicabiliter *subs-*
istendi modus.

Distin-

Distinctè in hac Descriptione insinuantur, *Materiale & Formale* suppositi.

Ad *Materiale* spectat. 1. Ut sit *substantia*, remouetur itaq; *accidentia*, quæ non sunt *supposita*, sed in subiecto inexistunt. Ubi nota α . Non planè idem esse *suppositum* & *substantiam singularem*, addit enim illud huic, certum hunc modum *substantialem*, *subsistentiam scilicet incommunicabilem*, licet autem *singulare* etiam sit *incommunicabile*, ut non in *inferioribus* multiplicetur *essentialiter*, ut supra indigitatum, hic tamen alia *incommunicabilitas* designatur, quâ nempe *suppositum* non potest alteri *subsistenti* communicari, ut ab illo ulterius terminetur. β . *Substantiam* non esse *suppositi Genus*, vera enim genera & species habentur in *prædicamentis*, *suppositum* vero est *Transcendens Prædicamentum substantiæ*, cum Deus & omnia alia entia completa sint *supposita*. Confer Theor. Transc. Scharffij part. sp. disp. 2. th. 37 & seq. Ubi varijs argumentis probat, *substantiam* non esse *Genus suppositi* contra Gossium.

2. Ut *singularis* sit, excluduntur proinde *substantiæ universales*, Genera & species è numero *suppositorum* quæ extra mentem in natura actu non existunt. 3. Ut sit *completa*, partes ergo & quæ alterius *subsistentiæ* gaudent, non sunt *supposita*.

Formale suppositi est: *per se & incommunicabiliter subsistendi ratio*, hoc enim additum *subst. sing. suppositum* constituit, & ab alijs modis incompletis distinguit, intelligendo rationem per se subsistendi, non *generaliter*, pro ut subsistere opponitur inhaerere; sed *specialiter* pro ultimo, perfectissimo, independenti & incommunicabili subsistendi modo, ut non dependeat ab alio tanquam sustentante, nec sustentetur ab alio unito.

Dum autem suppositum dicitur *incommunicabile*, non h. l. removetur *communicatio* καὶ ἀμείβετο, cum hæc voce *singularitatis* jam antea sit remota; Nec *communicabilitas* ad aliquam naturam, ut eam terminet: *suppositum* enim qua tale potest aliud terminare, modo ipsum aliunde non terminetur, sed dicitur *suppositum incommunicabile*, quia r. non habet aliunde *dependentem* & *communicatam subsistentiam*, si enim ab alio *ulteriorem terminum* accepisset, quod *ultimò terminatum est*, *contradictio* esset. Quia z. *Suppositualitatem* suam alij *supposito* non *communicat*, nisi illud suam imprimis *amittat*, sic ignis quando cum ferro unitur, amittit suam *ultimam subsistentiam*, & subsistit *subsistentia ferri*. Vid. Part. 2. c. 2. § 4. Metaph. From.

Persona est suppositum intelligens.

Aliàs describi solet colligendo omnes *conditiones* h. m. *Persona est substantia, singularis, completa, intellectualis subsistentia, ἀνὸν ἄρρητον, & incommunicabilis*. Verum vox *suppositi* omnes istas *conditiones*, præter *determinationem ad certum subjectum, intelligens, comprehendit*.

Ut autem datam descriptionem percipias, singulorum verborum explicationi attende.

r. *Persona* α. si *Etymon* species, dicitur Gellio quasi *per se sonans*, quia primitus personæ in concediis cantu res suas agebant, ut unaquæq; audiri posset *per se sonans*. Convenientius autem dicitur q. *per se una*, quia nobilissima ratio est *per se una & singularis*, cum perfectissima subsistendi ratione gaudeat. β. Non notat hic *qualitatem*, aut *fictitiam aliquam repræsentationem*, ut vult Valla lib. 6. Eleg. c. 35. Sed *substantiam in-*

tellectu-

*intellectualem, singularem, quâ acceptione Latini ea quod
quâ voce utuntur Scriptores. Vid. Valer. Max. l. 2. c.
21. Inst. Jur. civ. lib. 2. tit. 9. Quint. l. 7. c. 1. &c. γ. Æ-
quipollet voci, hypostasis, non latè sumptæ pro ὁρίῳ,
sed strictè prout personam significet.*

2. *Suppositum, hic est loco generis, quia latius patet
ut antea dictum.*

3. *Additur intelligens, quod unicum illud est, quo
persona ab alijs suppositis discriminatur, non ergò animâ
carentia, lapides, metalla &c. nec vegetativa, utpote plan-
tæ, Arbores &c. nec sensitiva ut canes, leones &c. personæ
sunt, quæ supposita rectè dicuntur, sed solum illa quæ
naturæ sunt intellectualis, quales Deus, Angelus & homo.*

Quamquam autem per *intellectum* personæ ab alijs
suppositis distinguantur, non tamen ea propter is ad
formalem personæ rationem spectat, sed ad *materiale*,
quod apertè liquet è *concretiva* personæ consideratio-
ne. Persona enim uti loquitur D. Calov. concretè per mo-
dum denominativorum implicat, tum naturam singu-
larem intellectualem, quæ materiale dicitur prout in
denominativis fieri solet, tum modum ei quasi super
additum, quo in esse personæ, ejusmodi natura consti-
tuitur, qui formalem ejus rationem spectat. Conve-
niunt Ergo *suppositum* & *Persona formaliter*, nam illa *sub-
stantia*, *singularis*, *intellectualis* demum *persona* est, quæ
ultimatò subsistit, *Materialiter* differunt, *suppositum* enim
de quavis *persona*. *Persona*, autem de *supposito intellectuali*
solum dicitur.

SECTIO TERTIA

Divisionem substantiæ proponens.

Substantia est vel spiritualis vel corporea, illa spiritus
hæc

hæc corpus appellatur. Quæ h. m. definiri solent.

Spiritus est substantia natura sua immaterialis, cujus theoria tam Generalis, quam Specialis in Pneumatologia consideranda erit.

Corpus est substantia, materia & forma constans, quod in Physica, quæ causas, affectiones & species contemplan- dum erit.

Qui verò ulteriorem horum considerationem, in quan- tum scilicet illa ad Metaphysicam pertinet, desiderat, adeat Scheiblerum, Calovium & alios Metaphysicos.

Ego vero hic brevitati studens, S. S. Triadi devotas grates tribuendo, gradum sisto.

Soli Deo Gloria.

Viro - Juveni :

Natalibus, Virtute & Eruditione Ornatissimo ac Præstantissimo,

Dn. JACOBO TAMMELINO, Phil. Can- didato meritissimo, Amico suo sincerè dilecto, pro Gradu in Philosophia summo acutè disputanti.

L Audibus Ingenij quia polles Docte JACOBE
Et raros inter portio clara clues :

Hinc merito cinget virens Tua tempora Laurus,
Et docto capiti surget honoris apex.

Gratulor hos fructus raros, bone amice sequantur
Ut plures, voveo, vive valeq; diu !

*His licet paucis ex animo
tamen grat.*

A X E L I U S Rempe.

Insigni

Insigni eruditione, modestiâ, cæterisq; virtutibus conspicuo

Juveni,

DN. JACOBO LAUR. TAMMELINO, Philosophiæ Candidato Doctiss: pro summis in eadem Facultate privilegijs ingeniose disputanti, Patriotæ & amico suo honorando, felices studiorum progressus & auspicia honorum gratulari voluit:

Sunt sua militibus satius ardua bella: labores
Agricolis: nautas magna pericla manent.
Omnia sunt illis, qui Phæbi castra sequuntur;
Bella, labor, fortis pessima tela malæ.
Bella gerenda quibus, propriâ cum carne rebellis,
Cæcâ mente, malâ pauperie, invidiâ.
Accedunt illis tot millia dura laborum,
Herculeos humeros qua superare queant.
His adversa inopis conjunge pericula fortis,
Queis studiosa cohors pressa subinde gemit.
Talia monstra cui dabitur superare: triumphos
Jure suo ducit, latus ovatq; diu.
Hec JACOBÈ tuos quoq; debellasse labores
Hactenus, & patria gratulor atq; tibi.
I modò: qua restant, audentior omnia felix
Confice: sic victor florida ferta geres.

L. Mq; licet subito fuso carmine

MART: MILTOPÆUS

Eloq. Prof. P.

Asfiduos semper JACOBÈ, polite labores,
Condignus comitatur honos & gloria magna.
Gratulor: en sudoris erunt tibi præmia: mitra,
Lilia, clarus honor, decus & Parnassia laurus.

L. mq; adposuit

HENNING. JOHANN. Graß.

Ad

Ad Dominum Candidatum amicorum charissimum.

Negligere, inquit Cicero, quid de se quisq; sentiat, non solum arrogantis est, sed etiam omnino dissoluti.

Quo melioris famæ desiderium animis mortalium ingenerare voluit. Bene equidem hoc nomine omnibus consultum iter, studijs tamen vacantibus, res hæc quam maxime prodest. Arduum namq; iter, scopulis frequentioribus oblitum ingressi sunt, ad quos ne impingant, omnes ætatis, ac industriæ nervos intendunt, rerumque suarum satagunt. Vix itaque quibus securiores mentes placent turpem effugiunt notam, quorum in ore nihil est frequentius, quam NON CURO; NIHIL NOCET: cum vitam & famam pari passu ambulare meritis reputarent, multorumque erectioris notæ studium reminiscerentur, qui ut famæ servirent, maluerunt vitam, quam fortassis antehac unicum bonum diuturnum æstimarunt, relinquere, quam ullum existimationis detrimentum facere. Non vulgarem proinde commendationem merentur, qui recto tramite ad veræ, i. e. in publicum profuturæ eruditionis laudem indefessi tendunt, & conscientię propriæ, quæ bene factorum amplissima merces est, satisfacere conantur. Quem E. mi JACOBE, tua in his evolvendis latet voluntas, quem in iisdem tua fugit sedulitas, dum emensus tot labores in spem solidi honoris, de quo certandum fuit, hoc, ut ultimum discrimen adgrederis, & quo amore virtutem amplecteris, quoq; obsequio Musas prosequeris, impigre monstras. Quis ad laudes eas caligat, quas literis incumbentes mereunt, quorum juvenus ferit cum senectute ad senectutem reditura semina, & quorum industria nititur, ut dum suppetit vita, mors quam paucissima quæ abolere possit inveniat. Quo tu itaq; propius ad hos conatus accedis, eo fecundius specimen nunc edis. Quamobrem ex animo tibi gratulor mentem hanc literis moribusq; probè exultam. Gratulor Parentibus ac præceptoribus in te insistendo & erudiendo optimè collocatam operam. Ita namq; Deo, ita Mecænatibus, ita fautoribus, ita deniq; bonis omnibus placere juvat. Vale. T.

OLAUS CTGNELIUS.

Perdilecte, tuos consequitur graves,
Frater, digna, labores, tibi gloria.

Tu namq; egregius miles eras, iuga

Parnassi, superans, ardua verticis.

Et præstantibus armis Heliconidum,

Hostiles facies, Pierijs plagis,

Vicisti Paphiæ, Mæonij patris.

Victorem ergo brabejon quoq; , laurea,

Et gemmæ decorant, pulcræq; filia.

Hinc & magnus honos, perpetuum decus,

Immortale tibi nomen erit, chorus

Omnis Thespiadum quod tibi conferet.

Sit felix honor hic, voveo, novus!

Ex altis benedicat Deus optimus!

GABRIEL TAMMELINUS.